

LAZKAOKO JOANESEN KANTA

Gaztelako erregea Gipuzkoaz jabetzean, ordurarte bertakotzat ez zuen aintzinako Oiarso eskualdeaz ere jabetu zen, Erdi-Aroko historian Nafarroaren erresumako zena eta elizaz Baionako Apezpikuteagikoa.

Ondoko urteetan inguru honek, pake guti ezagutu zuen, nafar erregetza suntsitu arte. Mende bat geroago, 1321ean, Beotibarko gudua, Tolosa ondoan, nafarrak Gipuzkoaz berriz jabetu nahirik, Zaldibia historiagileak bilduriko kantak dion bezala:

*Mila urte igarota
ura bere bidean.
Gipuzkoarrok sartu dira
Gazteluko etxean,
nafarrokin batu dira
Beotibarren pelean.*

Gazteluko etxea, hori ez zen errege kororen baizik, eta, nonbait, XIII.

mendearen haseran Gaztelako erregerekin bat egin geroztik ere Nafarroakin loturak berrieteak ezagutu zituela erakutsi nahi du.

Beste bi mende pasatu beharko ziren guzuz haiek baretzeko. Baretzeko diot? Ez. Zeren, hobeto esan, ez zegoen baretzerik bata bestearen errenditu artio.

Bizkaiko Aulestin Bengoetxeatarren arma-riak honako irarria ekarriarren,

*Bekoak goikoa eskondu leidi
Ta txikiak haundia benzi leidi
Asmuz eta jakitez.*

Garai hartan nafarrok ez zuten erakutsi asmoz eta jakitez zuhur jokatu ahal izateko politika egokirik. Aldiz, Gaztelako erregeek

maltzurragoak izaki eta zuhurtasunez jokatu zuten Ahaide Nagusiak beren artean sortzen zituzten borrokak aprobetxatuz. Batean agramont-beamondar eta bestean oinazganboar gudueri pizgarria emanaz, hortarako jauntxoeren artean poteretsuenei lagunduz. Adibidez, Leringo kondeari lagundu zion bezala, Vatikanotik ere nolabaiteko bula lortuaz. Edo, hiritarren batzarreak anaikide bilduaz, Gipuzkoako "Hermandadeak" adibide, herria pribilegiozko foruz hornituz eta aitonen semetza unibertaski aitortuz, Gipuzkoaren kasoan edo Bizkaiari hain berea zuena gordetzeko beharrezko zuen berma eskainiz. Historiako aldi hortan, begien bistan dago, asmo eta jakitea Gaztelak erakutsi zuela.

Gipuzkoan, lehenik ganboarrak bereganatu zituen, horrela Nafarroari itsasorako irteera moztuz, zeren Ahaide Nagusi horiek ziren gehienbat itsas- hegaleko hirietan kokatuak, portuen agintariak eta era berean merkatalgoarena eta honekin batean ekonomiaren indarra zutenak. Nafarroak, etsi ezinez, eta 1365ean Nafarroako errege Karlos II.ak gipuzkoar ordezkariekin pakeak egitera heldu zen Endara portua berak aprobetxatu ahal izateko. Endaralatsa zen mugan. Gaur egun Endaralatsa bezala ezagutzen denaren inguruan.

Mondragoeko erreketak (1448an) bizkortu zuen jauntxoeren borrokak bultzatzea. Gipuzkoako Hirien Anaiartearen eskariz, errege Enrike IV.ak neurri gogorak hartu zituztenean, torretxeak bota eta nagusiak desterratzearekin. Orduetik, beren buruak goi mailetan mantentzeko bazituzten, lehenago ganboarrak bezala gero oinaztarrak makurtu ziren

Gaztelako erregeren zerbitzuko. Mila urte igaro baino lehen aldatu ziren urak. Ondorioz, azkar ibili ziren Lazkaoko oinaztarrak aize berriren alde, geroxeago Loiolakoak nabarmendu ziren bezala.

Agramondarrik fidelkienak Frantziako errege izango zen Biarnokoaren alde jarri. Oro, 1280. urtean Artois eta Foix-ko kondeak izan zirela nafarren alde Hondarribiari hesia jarri zietenak. 1476an ordea, Frantziako errege Luis XI.ak asmo berdina zekarrela. Espainiako historiagileek besterik badiote ere, Nafarroako erregeri laguntzea zen hesi hain helburua.

Arazo larria sortu zuten, benetan, eta Errege Katolikoek ia galdutzat emana zuten 1476ko hura. Iritsi zen Lazkaoko jaunarentzat aukera egokia, joanak joan, geroari begira jauntasuna zuzitzeko. Joanes Lazkaokoren deira gipuzkoar guziak etorri ziren eta Jaizkibel aldetik, Eskulin eta Jaizubia allerruak zehar jauzi ziren frantsesaren hesia hautsiz hirikoeak askatzeko.

Handik datorkigu Batxilerr Zaldibiak bildu zuen kanta hura:

*Juan de Lazkano beltzarana,
Gipuzkoako kapitana,
Frantsez osteak jakingo du
hura Hondarribian zana.*

Kanta luzeagoa zen nonbait, baina gaur egun lehenbiziko bertso hau baizik ez da ezagutzen.

Juan San Martin.

IRAGARKIAK

KAI-ALDE

GOZOTEGIA

San Pedro, 10 - Tel. 64 10 47

HONDARRIBIA

KAI-ALDE gozotegiak jai zoriontsu eta Urte Berri Ona opa dizue. Bertan egindako Turroi eta Errege Roskoak dasta itzazue jai hauetan.

URRATS

OINETAKOAK

Jaiak Ondo Pasa!

Bernat Etxepare, 1

Tel. 64 31 90

HONDARRIBIA

* MEI *

MERTZERIA

ZORIONAK

San Pedro Kalea, 49
HONDARRIBIA